1 Temmuz 949 CUMA
YIL: 2 — SAYI: 56
İdarehane: Ankara Cad. No. 33
İSTANBUL
Fiyatı: 10 Kuruş

Hürbilek

İSTANBUL İŞÇİ SENDİKALARI BİRLİĞİNİN ORGANIDIR

BU BİR MİSALDİR!..

İşinden kovulan bir hasta işçi kendisiyle alâkadar olacak makam bulamadı

Yarası akan bu mülteci vatandaşı Sağlık Müdürünün yazısına rağmen hiç bir hastahane kabul etmedi

Hergün öğle hadiselere rastlıyoruz ki, iş hayatının tanzimi hususunda yapılanların, yapılması gerekenler yanında hakikaten küçümsenecek kadar az olduğunu açıkca göstermesi bakımından önemlidir. İşt eöyle bir hadise ki ister işçi, ister işveren, ister idareci olsun biraz vicdan sahbi bir kimsenin aşağıdaki satırları okuduktan sonra gözünün yaşarmamasına imkân yoktur.

Senelerce Almanlarla beraber komünist emperyalistlerine karşı savaştıktan sonra, Yogoslavyanın komünistler tarafından istilasiyle başlayan öldüresiye baskıya tahammül edemiyerek 948 yılında Ana Yurda iltica eden Seydi Loş bugün hasta, işinden kovulmuş aç ve sefil dolaşmaktadır.

Memlekete gelen Seydi Loş doğru Gıslaved lâstik fabrikasına girmiştir. Yogoslavyada fabrika sahibi olan bu genç Ana yurda kavuşmak için işveren olmaktansa işçi olmayı tercih etmiştir. 6 - 7 aylık bir çalışmadan sonra hastalanan Seydi Loş fabrika idaresinden sadra şifa bir müzaharet görmemiştir. Hıfzısıhha kanununun 180. ci maddesine rağmen fabrika idaresi tedavi etmemiştir. Bilâkis vücudundan istifade edemiyeceği bu kimseyi fabrikadan kovmuştur.

Mağdurun hakkının aranması ve tedavi edilmesi için baş vurmadığı makam kalmamıştır. Çalışma müdürlüğüne yaptığı müracaattan fayda görmemiş, vilâyete gitmiş netice alamamıştır. İşçi sigortaları kurumu hastalığı olmadığından haklı olarak bir şey yapamamıştır.

Nihayet İst. işçi sendikaları Birliğine müracaat etmiş ve bu yolla yeniden Çalışma Müdürlüğüne müracaat etmiş ve bu yolla «yeniden çalışma müdürlüğüne müracaat edilmiştir. Müdürlük, sağlık müdürlüğüne, Sağlık müdürlüğü de hastayı hastahaneye göndermiştir. Hiç bir hastahane hastayı kabul etmemiş, daha evvel olduğu gibi yine istirahat vermişlerdir. Bu vaziyette hasta Sağlık Müdürlüğünün emrine rağmen hiç bir hastahaneye yatmak için imkân bulamamıştır. Nihayet son çare olarak lâstik ve kauçuk işçileri sendikası ücreti sendikaca ödenmek üzere İşçi hastahanesine yatırılmak için teşebbüse geçmişse de, bu defa da hastahanenin bevliye mütehassısı olmadığından hastanın yatırılmasına imkân olmadığı mülahazasıyla bu müracaat da akim kalmıştır.

Şimdi bu işçi aç, sefil, ve yarasından cerihat boşanarak dolaşmaktadır. Derdini anlatacak, hakkını arıyacak bir makam kalmamış olması onun en büyük üzüntüsüdür.

Ümit ediyoruz ki bu yazımızdan sonra ilgili makamlar alakadar olurlar ve belki de şimdiye kadar ihmal ettikleri vazifelerini hatırlarlar.

Okuyucularımızla Hasbihal

Bir seneyi geçen neşriyat hayatımızda yaşamak için çeşitli güçlüklerle mücadele ettik. maddi imkânsızlıklara, bayilerin baltalamalarına, işçi sendikalarının pek zayıf alâkalarına rağmen işte yine sevgili okuyucularımızın karşısındayız.

Eğer gazetemiz diğer bütün gazeteler gibi kâr gayesile intişar etseydi onu çoktan kapatmak lâzımdı. Fakat, iftiharla söyliyelim ki (Hürbilek) bir dava gazetesidir. Bu sebeple, İstanbul İşçi sendikaları Birliği, her fedakârlığı göze alarak onu yaşatmağa azmetmiş bulunuyor.

Bugün değilse yarın, er geç, bütün Türk işçısinin muntazaman okuyacağı yegâne gazetenin (Hürbilek) olacağına inanıyoruz.

Halen gazetemizi beğenmiyenler faydasız ve lüzumsuz olduğunu zan edenler böyle bir günün geleceğini düşünemedikleri içindir ki onu okumak ve korumak zahmetine katlanmıyorlar.

Gazetemizin bütün kusurlarını biz de biliyoruz. Eğer, işçiler buna rağmen onu desteklemek zahmetine katlanırlarsa bu kusurlar çok kısa bir zamanda telâfi edilir ve (Hürbilek) memleketimizin en çok okunan gazetesi haline gelir.

Fakat, çok bildiklerini zannederek, gazetemizi kötüleyenler ve onu okumak için haftada on kuruşlarını esirgeyenler bu alâkasızlıklarını devam ettirirlerse zannetmesinleri ki, her kes kendileriyle aynı fikirdedir ve gazete kapanacaktır.

Noksan ve kötü de olsa neşriyatımızı sabırla, alâka ile takip eden bir kaç bin kıymetli okuyucumuzdan aldığımız cesaretle çalışacağız, ve şimdi beğenmiyenlere de kendimizi aratacağız.

Hazırlanmak ve yeniden tertiplenmek için neşriyatımıza iki sayı ara verdikten sonra bu azimle ve eskisinden biraz daha iyi olarak okuyucularımızın huzurunda bulunuyoruz.

Kıymetli okuyucularımızın şimdiye kadar bizden esirgemedikleri direktiflerini ve yapıcı olan samimi tenkidlerini bundan sonra da beklemekteyiz.

Her vesile ile bahsettiğimiz gibi bir defa daha tekrarlıyoruz ki, sütunlarımız her işçinin dilek ve şikâyetlerine açıktır.

HÜRBİLEK

Tarsusta bir işçi hastahanesi açılıyor

İşçi sigortaları genel müdürü Dr. Cemal Kiper ve Rahmi Alp hastahanenin yerini tesbit ettiler

Tarsus (Özel) — İstanbulda kurulan işçi hastahanesinden sonra işçi vatandaşların teksif olunduğunu cenup illerimizde de bir yeni işçi hastahanesi açılması meselesi artık tekerrür etmiştir. Bu maksatla Tarsusa giden İşçi Sigortaları Kurumu Genel Müdürü Dr. Cemal Kiper ve yönetim kurulu üyesi Rahmi Alp hastahanenin yerini tesbit etmiş bulunmaktadırlar.

Sigorta Genel Müdürü Dr. Cemal Kiper Tarsusta iş verenlerle temas ederek onların hastahanenin gerek inşası ve gerekse kurulması için şehrin fabrikatörlerinin maddi ve manevi müzaheretini de temin etmiştir.

Bu arada fabrikatör Mehmet Ka-

(Sonu 3 de)

İzmir Tütün İşçileri Sendikası gürültülü bir kongre yaptı

Üyelerin şikâyetleri üzerine sendikanın hesapları savcılıkça tetkik ettirilmiş ve bir yolsuzluk bulunmamıştır

İzmir (Özel muhabirimizden) — 20.000 kadar üyesi bulunan İzmir Tütün İşçileri Sendikasının bu yıl yaptığı normal genel kurul toplantısında bulundum. Kongreye 400 kadar üye iştirâk etmişti. Yarısından fazlasını kadınlar teşkil ediyordu. Geçen sene yapılan kongre o kadar münakaşalı ve kavgalı geçmişti ki seçimler bir türlü yapılamamış ve vilâyetin mdüahalesi üzerine kongre dağılmıştı.

Bu seneki kongre de çok heyecanlı oldu ve üç defa dağılmağa ramak kaldı ve polislerin müdahalesile sükûn temin olundu.

Bir çok üyeler söz aldılar, idare heyetini şiddetle tenkit ettiler ve bu arada faydalı fikirler de ileri sürdüler. Geçen seneki kongrede çıkan kavga sebebile, kongrenin dağıtılması üzerine, üyelerden bazıları sendikanın hesap işlerinde aksaklıklar, hattâ suiistimaller olduğunu ileri sürerek Savcılığa müracaat etmiş ve İzmir Cumhuriyet Savcılığı da teşkil ettiği bir heyetle işe el koymuş, fakat yappığı tetkiklerden sendikanın hesap muamelâtının düzgün ve yolunda olduğu anlaşılmış ve idare heyeti bu işten yüz akile çıktı.. Kongrede Savcılığın raporu okundu ve bütün üyeler bu iyi neticeden dolayı eski idare heyetini ve sendikanın emektar başkanı Cemal Özbek'i şiddetle alkışladılar.

Kongre başkanlığına seçilmiş olan Glen Tütün Şirketinden Fevzi Şenalp, bu hararetli ve gürültülü kongreyi büyük bir dirayetle idare etti, herkese sırasile söz verdi. Ara yerde çıkan buhranlı anları tatlı sözleri ve ciddi müdahalelerile atlattı. Kongrenin geçen seneki gibi, idare heyeti teşekkül edemeden dağılması gibi üzücü bir netice önlendiyse de bunu işçiler, Fevzi ustaya borçludurlar.

Sendikanın bütçesi 70.000 liradır. 12.800 lira müteferrik ve zaruri masraflarla afak yardımlara ve 35 bin lirası da işçi hastahanesinde işçilerin tedavisi için yapılacak ilâç ve doktor masraflarına tahsis olunmuştur.

Sendika idare heyeti seçimlerine geçildiği zaman, işçiler hep bir ağızdan, âdeta heyecan ve feveranla, eski başkan Cemal Özbek'i isteriler. İlk olarak Cemal Seçildi. Bu eski sendikacı, arkadaşları arasında yaratmış olduğu sevgi ile iftihar edebilir. 12 kişilik idare heyetine bu sene iki tane de bayan girmiştir: Bayan Muzaffer Bilge ve Bayan Fatma Kaplan.

Diğer idare heyeti üyeleri şunlardır:

İbrahim Fevzi, Hakkı Ergin, Fevzi Şenalp, (kongre başkanlığını yapan zat), İbrahim Germenli, Hamdi Özyılmaz, Remzi Akdoğrut, Hüseyin Boysaner ve Çakır Mehmet diye tanılan Mehmet Yarımdünya..

Yeni idare heyetine başarılar diler ve işçilerin sendika işlerine karşı gösterdikleri kuvvetli alâkadan dolayı kendilerini tebrik ederiz.

Örnek bir fabrika Pamuk Mensucat T.A.Ş.

Santralının yenilenmesinden fabrika 27 gün çalışmıyacak

Fabrikanın çocuk yuvasından bir görünüş

İzmir (Özel) — İzmirde Pamuk Mensucat Türk Anonim Şirketi, memleketimizin büyük mensucat fabrikalarından biridir. En çok büyük piyasa ihtiyacı olan kaput bezi, diyagonal vesaire gibi kumaşlar imal eder. 3000 kadar işçisi vardır. Fabrika Türkiyenin eski müesseselerinden biri olmakla beraber her sene yapılan tadiller ve yenilikler -

(Sonu 2 de)

Gücenmece Yok!

Aferin !

Kimsesiz, işsiz ve yarasından cerahat akan hasta bir mülteci vatandaşı, Sağlık Müdürlüğü bir yazı ile hastahaneye gönderiyor. Bu yazısında Bakanlığın emri gereğince, hastanın yatırılması isteniyor.

Fakat, hastahaneden işçiye istirahat vererek savuyorlar.

Sağlık Müdürlüğünün yazısına, Bakanlık emrine boş veren hastahaneye aferin!.

Yatacak yeri, yiyecek ekmeği bile olmayan, kimsesiz bir hastaya istirahat vereceğine, sayın doktor (bol hava, bol güneş, bol su, bol uyku) tavsiye etse, işi daha kestirme halletmiş olmaz mıydı?

NOKTA

Tekstil İşçileri sendikasının müracatı

Sendika ilgili makamlardan sağlık yönetmeliğinin tâdilini istedi

Kayseri (Özel) — Tekstil sanayii işçileri Sendikası Başkanlığı Sümerbank Genel Müdürlüğünce 945 senesinde hazırlanan (Fabrika müteahhidinin, usta ve işçilere ait sağlık ve vefat yardım yönetmeliği) nin 7, 8, 11. ci maddelerinin yeniden incelenerek bugünün ihtiyacına cevap verebilecek bir hale getirilmesi için Sümerbank Genel Müdürlüğüne, Ticaret ve Ekonomi Bakanlığına ve Sağlık Bakanlığına bri müracaatta bulunmuştur.

İlgili makamlara gönderilen mektuplarda ezcümle şöyle denmektedir.

«1 — 7. ci maddesine göre 3 gün süren hastalıklarda işçiye yevmiye verilemez. Bu maddedeki 3 gün kaydını tamamen kaldırılması lüzumuna kani bulunuyoruz. sıra

(Sonu 4. de)

Örnek bir fabrika

(S. 1. den devam)

le daima modern bir durumdadır. İşçilerine hergün parasız öğle yemeği ve sene de iki kat elbise vermektedir.

Bu sene fabrikanın elektrik santralı yenileştirileceğinden fabrika 27 gün çalışamıyacaktır.

İş Kanununa göre bu durumda işsiz kalan işçilere bir hafta müddetle yarım yevmiye verilmesi iktiza ederken, fabrika işçileri müessesesinden bırakmamak için fabrikanın kapalı kaldığı müddetçe, yâni 27 gün yarımşar yevmiye vermeyi kabul etmiş ve bu hususu işçi mümessillerile görüşmüştür.

Yarım gündeliklerin ödenme tarzı üzerinde bir anlaşmaya varmıştır. Fabrikanın gösterdiği bu anlayış, işçiler arasında büyük bir memnuniyeti mucip olmuştur. Bir çok işçiler bu vesile ile biraz dinlenebileceklerini söylüyorlar. Fabrikanın verdiği bu karar, müesseseye 150 bin liraya mal olmaktadır.

Halkapınardaki bu fabrikanın sosyal tesisleri de bir çok hususî teşebbüslere örnek olacak derecede mükemmeldir. Yemekhaneleri, yıkanacak ve soyunacak yerleri modern ve temizdir. Güzel bir kreşi vardır ve burada çalışan işçi kadınların çocuklarına itina ile bakılmaktadır.

Fabrika idaresini tebrik eder ve muvaffakiyetler dileriz.

Ekmek yapıcılar cemiyeti sendika halini alıyor

İstanbul Ekmek Yapıcılar Cemiyeti Sendikalar Kanunu gereğince tüzüğün yapacağı bazı tadilâttan sonra Sendika haline inkilâb edecektir. Bu maksatla 9 temmuz 949 cumartesi günü saat 15de Eminönü Halkevinde genel kurul toplantısı yapılacaktır.

Öğrendiğimize göre aynı toplantıda Sendikanın, Sendikalar Birliğine iltihakı mevzuu da görüşülecek ve karara bağlanacaktır.

Sosyal Emniyet ve Sosyal sigortalar

Yazan: Dr. Cemal Kiper
İşçi Sigortaları Kurumu
Genel Müdürü

Bir insan çocukluk ve ihtiyarlık devrelerinde başkalarının yardımına muhtaç olduğu gibi, hayatının öyle safhaları olur ki geçim vasıtasını tedarik etmeği yani çalışıp hayatını kazanmağa muktedir olamadığı cihetle, yine başka bir şahsın veya içinde yaşadığı cemiyetin yardımına güvenmek zorunda kalır. Tabiat yani tabiî sevklerimiz, bize muhta çolan çocuklarımıza nasıl bakacağımızı, onları nasılyetiştireceğimizi öğretmiştir. Halbuki bunun haricinde ihtiyarlara, hastalara, sakatlara ve işsizlere, fakirlere yaptığımız yardım ise, sonradan cemiyet hayatında doğmuş tedricen âdet ve ananeler haline gelerek, bilâhare bazı memleketlerden kanunlaşmış mecburiyetlerdir.

Bir insan çocukluk devresinde kurtulduktan sonra bir hastalık ve ya kazaya uğrayabilir. Bunun neticesi muvakkat bir zaman için işinden kalabilir. Sakat veya malûl olarak ölünceye kadar hayatını kazanmıyacak bir duruma düşebilir. Ölümü halinde geride bakılmağa muhtaç dul ve yetim bırakabilir. Yahut ihtiyarlıyarak jalışamıyacak bir hale gelebilir ve nihayet fizik ve ruhi kabiliyeti yerinde olduğu halde, herhangi bir sebeple işsiz kalabilir.

cemiyetin vazifesi, bu vatandaşları korumaktır ki, «Sosyal Emniyet» her vatandaşa bu durumlarında yardım edebilmektedir.

Amerika'da 19355 de tatbike başlanan «Sosyal Emniyet Social Security» ve İngiltere'de son zamanlarda ortaya konan «Beveridge plânı» ile hemen bütün memleketler az veya çok vatandaşlarını bu sosyal emniyetten faydalandırmağa çalışmaktadırlar.

Memleketimizde memurlar ve müsdahdemler kendi hususî ve çeşitli kanunlarıyla sosyal risklere karşı çoktan beri korunmaktadırlar. Adetleri memurlardan az olmayan 300-400 bin işçimiz de Cumhuriyet Hükûmetimizin isabetli kararlariyle her türlü sosyal tehlikelere karşı emniyet altına alınmış bulunmaktadırlar.

3008 sayılı iş kanunumuzun 7. nci fasıl 100 üncü maddesi, memleketimizin iktisadî hayatında mühim rol oynayan ve en verimli bir zümre olan işçi vatandaşlarımızın hayatta maruz kalacakları kaza ve meslek hastalığı, analık hali, umumi hastalık ihtiyarlık, ölüm ve işsizliği gibi sosyal tehlikelere karşı sigorta edilmesini âmirdir ki, bunlar da 4772 sayılı kanunla kaza ve meslek hastalıkları ile analık sigortası derpiş edilmiş ve pek yakında Kamutaydan çıkan ihtiyarlık sigortası da, işçilerimizin istikbalini garanti altına almış bulunmaktadır. Pek yakında çıkması beklenen umumî hastalık sigortası kanunla tamamlanacak olan bu sosyal sigorta memleketimizde sosyal emniyeti yerleştirmiş ve işçi sınıfının geleceğinden endişesiz bir halde uzun yıllar iş hayatında çalışarak kalifiye olmalarına ve bu vesile ile memleket ekonomisine büyük faydalar sağlanmasına yardım etmiş olacaktır. Sosyal emniyet iki şekilde sağlanabilir; biri sosyal yardım diğeri mecburî veya ihtiyarî sosyal sigortalardır.

Sosyal yardım bilhassa fakirlere, düşkünlere yardım şeklinde çok eski zamandan beri başlamış ve her memlekette adetâ bir gelenek halini almıştır. Gerek islâm ve gerek hristiyanlık dinleri bu yardımları çeşitli vasıtalarla temine çalışmışlar ve bir çok hayır müesseseleri meydana gelmiştir.

Bin küsür sene evvel Charlemagne her mahallenin kendi fakirlerine bakmakla mükellef olduklarını resmen ilân etmiştir. Bu fakirler arasında ailesinden yardım görmeyen sakatlar, ihtiyarlar, işsizler ve yetimler sınıflandırılmıştır. Bu prensip, zamanımıza kadar Avrupa ve Amerika'da tatbik edilmekte olan sosyal yardımın esası olmuştur. 1526 senesinde İspanya'lı Viles'in teklif ettiği bir usulle, büyük şehirlerde daha rasyonel ve Constuructive sistemler konarak, sosyal yardım şekli rastgele sadaka vermek âdetinden kurtulmuştur. Bunun yerine, kör ve sakatlar için okullar ve himlye altında çalıştırma, kimsesiz çocuklara yatılı okullar, hastahane ve mecnunlara hastahaneler, işçilere ücretli halk hizmetleri veya başka sanatler öğre-

((Devamı S. [illegible] de)

HAFTANIN YAZISI

Hakka saygı göstermek

«İğneyi kendine batır, çuvaldızı başkasına» derler. Fakat, çok kimseler bir parmağının ucuna [illegible] iğne ile dokunulmasına tahammül etmedikleri halde, başkalarını [illegible] mel çivisile ayaklarından mıhla[illegible] makta tereddüt göstermezler.

Bilhassa hakka riayet meselele[illegible] rinde bu hale sık sık şahit oluyo[illegible] ruz. Kendi hakkımıza riayet edil[illegible] sini herkesten isteriz, fakat baş[illegible] larının hakkına saygı gösterme[illegible] Meselâ, Maliye ile işi olan bir [illegible] dam tasavvur edelim Kendisin[illegible] kanunsuz, fazla bir vergi tahakk[illegible] ettirilmiştir. Ve haksızlığa uğra[illegible] yan bu şahıs, bir işverendir. M[illegible] ye dairesine gider. Memurlara m[illegible] ram anlatamaz. Ödemek mecbur[illegible] yetinde olduğu vergiyi, ondan, fa[illegible] lasiyle alırlar.

Bir ukalâ memur da çıkar, de[illegible] ki:

«Biz, işimizi biliriz. Hele sen [illegible] vergiyi vezneye yatır, sonra gider Vergi İtraz Komisyonuna şikâyet edersin.»

Şüphesiz işveren fena halde [illegible] mıştır. Maliye memurlarına [illegible] teşkil etmiyecek kadar kafa tutar [illegible] hafif yollu tehdit eder. Haktan, [illegible] daletten, vatandaş hukukunda[illegible] demokrasiden bahseder. Sokağa [illegible] kınca da ağız dolusu küfreder.

İşte, bir işverenin parmağına i[illegible] ne ile dokunulmuştur. İsyanını gö[illegible] dünüz. Fakat, aynı işveren, yanında çalışan yüzlerce işçinin ayağına ba[illegible] tırılan çivilere aldırış bile etmez.

Ustabaşının garez olduğu bir iş[illegible] tasavvur edelim. Kendisine mütt[illegible] madiyen haksız cezalar verilmek[illegible] dir. İşçi, işverene gidip vaziyeti an[illegible] latır. Fakat, şu cevabı alır:

«Ustabaşı işini bilir. Bir hatl[illegible] meseydin, durup dururken sa[illegible] ceza verilmezdi. Başını hangi ta[illegible] sertse ona vur. Haydi, yallah!.»

Maruz kaldığı haksızlıklard[illegible] canı yanan işçi bir gün Çalışm[illegible]

((Devamı S. 3 de)

Amerikan işçisinin kültür meselesi

Birleşik - Amerika'da ücretli çalışanların büyük bir kısmı yaz tatillerini, öğretimi eğlence ile karışık okul ve müesseselerde geçirmektedirler.

Pansilvanya'da çalışan bir çelik işçisi, iki haftalık tatilini Pansilvanya eyâlet koleji tarafından idare edilen enstitüde geçirmeği tasarlar. Orta - Batıda bulunan bir otomobil işçisi, yaz tatilini detruva'dan 60 mil mesafede bulunan Lake Huron'daki bi rkampta geçirebilir. Cenupta bulunan bir mensucat işçisi de Notr Carolina Üniversitesinin bir öğrencisi olarak yaz tatillerini geçirmesi muhtemeldir.

(Sonu 3 de)

Hürbilek'in Romanı

Yazan: Mustafa MEFHAR

No. 23

DÜŞMAN KIZI

— Yüzbaşı! dedi. Buraya niçin geldiniz?

Halidin gözlerinin içine bakıyordu. Bal renkli gözleri yağmurlu bir sonbahar sabahı gibi sevinçliydi. Sesinde belirsiz bir ihtiras vardı. Heyecanını saklamağa çalışıyordu Halit biraz müstehzi bir sesle:

— Size, vedaa geldim... dedi. Söyledim ya... Sizin ve (K) ların bir bayram günü gibi saadetle kutladığınıza emin olduğum bizim — mağlûbiyetimizle demeğe dili varmıyordu — (K) yı terketmemizle neticelenen muharebenin sabahı, vaziyetin talihin, daha doğrusu Entellijen servis'in bir garip cilvesile bu şekile döneceğini tahmin etmediğimiz için borçlu olduğumuz teşekkürü yapmadan çıkmıştık. İşte, şimdi, General İhsanın ve kendimin namına, burada bulunduğumuz müddetçe gösterdiğiniz samimiyete ve misafirperverliğe teşekküre geldim! dedi

Genç kızın rengindeki sarılık zail olmuş, şimdi mutadın hilâfına pembe bir renk gelmişti.

— Öyle mi acaba?.. Yoksa, size karşı samimiyet ve misafirperlik gösterdiklerinden bahsettiğiniz kimselerin evine, — başka türlü söyliyecek bir tabir bulamıyorum — adeta bir hırsız gibi girerek, onların emniyetlerine tevdi edilen esrarı çalmaya mı geldiniz? dedi. Herhalde Generaliniz namına yapmak istediğiniz hizmet, buydu. (Müstehzi ve acı bir sesle devam etti) Fakat ne yazık ki, muvaffak olamadınız... Gürültü ettiniz. (Elbisesindeki kan lekelerini göstererek ilâve etti) Bu uğurda yaptığımıza emin olduğum cinayet te boşa gitti...

Halit, Generalin söylediği sözleri hatırladı. (O kıza rastgelmekten şekin. Tesadüf, senin için bir felâket olabilir...). İlk karşılaştıkları zamanki asabi halini yavaş yavaş iktisap ediyordu. Rengi sapsarı olmuştu. Gözleri kısılmış, alnı kırışmıştı. Kalbi hızla çarpıyordu. Boğuk bir sesle:

— Evet matmazel! dedi. O maksatla gelmiştim. Fakat merak etmeyin, o sırrı öğrenemedim... Siz buna emin olunuz. Benim vazifemi yapmama, şerefimle dönmeme de sevgili dostlarınızın bir mukabele blimisile uğramalarına da siz mâni oldunuz. Sevindiniz ve gidip kendilerine bunları iftiharla anlattınız. Sizi, ikinci bir jandarma olarak kutlayacaklardır... Adyö.. Sana da küçük... Hakkımdaki hislerinden dolayı teşekkür ederim. Mesut olmanı temenni ederim..

Geri döndü, ağır ağır balkona çıktı. Put gibi, kımıldamadan oldukları yerde duran iki kardeş, bir saniye sonra onu gözden kaybettiler. 16 Nisan günü sabahı Vöber ailesi henüz uyanmışlar, sabah kahvaltısı ediyorlardı. Bu üç kişilik ailede, neden se, bu sabah bir durgunluk var. Hiç birisi konuşmuyor. Madam Vöberin sorduğu suallere, kızı ve oğlu, kısa cevaplar veriyorlar.

Sofrada hizmet eden kadın, kâhyanın, madamla görüşmek istediğini haber verdi. Kâhya, Nobar isminde ihtiyar bir Ermeni idi. Evin en eski emektarlarındandı. Vaktiyle Fransada bulunduğu için, iyi Fransızca biliyordu. Her gün kahvaltıdan sonra gelir, madamla o gün yapılacak işler hakkında konuşurdu.

Bugün kahvaltı zamanı, vakitsiz olarak mutad hilâfına madamla görüşmek istemesi, fevkalâde bir hal olduğuna hükmediyordu. Madam Vöber:

— Peki, gelsin! dedi.

Kâhya içeri girdi. Her zamanki tabiî vaziyetinde idi.. Madamla mutad konuşmasına başladı. İki kardeş, başları önlerine eğik, kâhyanın sözlerini dikkatle dinliyorlardı. Nihayet o sözlerini bitirince Madam Vöber sordu:

— Bana söyliyeceklerin bu kadar mı?

— Hayır madam, bu kadar değil... Bu gece saat iki[illegible] doğru köşkün balkonundan atlayan köylü kıyafetli bir ada[illegible] yakaladık..

Mişel, ağzından «O...» fırlayan hayret nidasını zapted[illegible] medi. Madam Vöber sordu.

— Nasıl bir adam?

— Fıkara kıyafetli bir köylü... Üstünde iki tabanca, b[illegible] hançer, bir elektrik feneri ve bir takım kâğıtlar çıktı... Üst[illegible] başı kanlı idi. Bodurum kapısı önünde Liyonun ölüsünü bu[illegible] duk. Onu öldürmüş!. Yalnız ben... (durdu)

Kâhyanın sözlerini büyük bir dikkatle dinleyen Mi[illegible] yine dayanamadı:

— E... sen?

— Ben... Bu adamı burada evvelce oturan Türk Gene[illegible] linin yaverine benzettim!.

Küçük, heyecanla ablasına baktı. Onun söylyieceği s[illegible] leri merakla bekliyor, yalvaran nazarlarile onu merhame[illegible] getirmeğe çalışıyordu. Lizet, yavaş yavaş konuştu. Sesin[illegible] titremesinden heyecanı belli oluyordu.

— Peki... dedi. O adamı nasıl yakaladınız?

— General Conson, mayietile dönüyormuş. Otomob[illegible] bahçenin kilise tarafındaki duvarı önünde durmuştu. D[illegible] subaylarla konuşuyormuş.. İçlerinden biri bir adamın, b[illegible] kondan aşağı inmeğe çalıştığını görmüş. Tam yanındaki[illegible] göstereceği sırada, adam, nasılsa sekib on metre yüksekli[illegible] ten yere düşmüş... Derhal koşup, baygın bir halde bulun[illegible] adamı tutmuşlar... Bize de haber verdiler, tanıyıp tanıma[illegible] ğımızı sordular...

— E... Tanıdığını söyledin mi?

Bunu soran Lizet'ti. Kâhya:

— Evet matmazel! dedi. Türk yüzbaşısına benzettiğ[illegible] söyledim. Generalin yanındaki subaylar, alıp götürdüler.

Madam Vöber sordu:

— Şimdi, General Conson buradalar mı?

— Hayır madam! Erkenden gittiler.

(Devamı va[illegible]

İzmir Deniz İşçileri sendikasını ziyaret

Dr. Rebi BARKIN

Yolumuz buraya düşmüşken, sayın İzmir Milletvekili Sait Odyak ile, Deniz İşçileri Sendikasını bir defa ziyaret edelim dedik.

Hiç habersiz gelen bu Tanrı misafirlerini işçiler, Türk milletine has bir sıcaklık ve samimiyetle karşıladılar. Sendikada, sonradan başkan vekili olduğunu öğrendiğim bir arkadaş varmış. Biraz sonra da başkan ile idare heyetinden iki kişi daha geldiler. Bizi, bir kahve içmeden bırakmadılar.

İzmir Deniz İşçileri Sendikası, aslında liman tahmil ve tahliye işçilerinin sendikasıdır. Eskiden, bir dernek halinde olan bu mesleki teşekkülün, bazı kimselerin elinde oyuncak halinde olduğunu işitiyor ve üzülüyorduk. İdare edenler, yüzlerce lira maaş alırlarmış ve paralar da işçi kazançlarından yapılan tevkifatla kapatılırmış. Fakat sonradan işçi, güzel bir kongre yapmış, idareyi eline almış ve bugün bu sendikayı tam bir mesleki teşekkül haline getirmiş.

Kendi kendini tam cemiyetçiliğe uygun bir tarzda kanunların verdiği haklara dayanarak, medeni usullerle kurtaran bu teşekkülü görmeyi çok istiyordum...

Sendika başkanı Âdil Boğakaptan heybetli bir adam. Cemiyetçiliğe ve işçi mevzuatına da adam akıllı vakıf,. Vaktimiz dar olduğundan ancak yarım saat kalmamıza rağmen çok şeyler gördüm ve bu çalışkan insanlarla beraber bulunmaktan büyük bir zevk duydum.

Sendika idare merkezi, Devlet Denizyolları ve Limanları idaresine ait dinlenme ve temizlenme yerinin üstünde küçücük bir oda Basamakları gayet yüksek olan merdivenleri, âdeta tırmanır gibi çıkıp da odaya girerken, dikkat etmek lâzım!. Çünkü kapı o kadar alçak ki, insan fena halde başını vurabilir. Nitekim, başkan daima ihtar ediyor:

«— Aman, başınızı çarpmayın... Sonra bizi hep fena bir hâtıra ile anarsınız!» diyor.

Deniz işçilerinni dertleri pek çok. Biz geldiğimiz zaman, dinlenme yeri denilen garaj gibi yerin ortasındaki tahta masalar üzerine uzanmış ve gece çalışmaktan mütevellit yorgunluğunu çıkaran işçileri gördük. Bunlar için Zonguldakta olduğu gibi ranzalar ve rahat ve temiz yataklar niçin yapmazlar? diye düşünürken, bundan daha büyük dertlerle karşılaştık.

Mevcut 450 işçinin yıkanması için dört tane duş yeri var. Bunun da ikisi bozukmuş! Helâ da yalnız 2 tane!. Tahmil ve tahliye işçiliği kaba bir hamallık değildir. Bir nevi ihtisas işidir. İşçinin eline bir boşaltmada yüz binlerce lira değerinde mal teslim edilir. Her malın kendine göre, bir yükleme ve boşaltma usulü vardır. Malın nevine göre işçi yağlı, katranlı, asitli, paslı ve hatta zehirli maddelerle temas halindedir. Gemi anbarlarının tâ diplerine inerler, pis kokular içersinde çalışırlar. Dinlenme zamanlarında bu çalışmayı telâfi edecek tertibat almak lâzımdır.

İşçi sağlığı ve işçi emniyeti nizamnamesine göre işveren, işçilere su geçmez caket, yük elbisesi, ve bazı nev işlerde çizme vesaire vermek mecburiyetindedir. Sendika başkanı, bana, Münakalât Vekâleti Limanlar idaresil egeçmiş bir muhabere dosyasını gösterdi.

Bu dosyada İdare (bütçesinde tahsisat olmadığından çizme ve ayakkabı veremiyeceğini) bildiriyordu. Bütçede tahsisat olmamak, kanuni bir mükellefiyeti elde etmemek için bir sebep olamaz.

İİş mevzuatına herkesten evvel Devlet İşletmelerinin riayet etmeleri beklenmez mi? Bundan başka verilen iş elbiseleri de hem işin icabına uymuyor, hem de işçi sayısına göre değil İdare (bir işçi kullandıktan sonra, ötekine versin!..)

Eninde, sonunda bir mavi pantalonla caketinden ibaret olan iş elbiseleri, işçinin vücuduna uygun ve onun rahatça çalışmasına mâni olmıyacak gibi verilemez mi? İşçinin bu yoldaki şikâyetlerini ben,

Sendika İdare Heyetinden bazısı

doğrusu haklı buldum. Bundan başka işçinin yük boşaltma esnasında yemeğini de temin etmek lâzımdır. Bu iş, dünyanın en ağır işlerinden biridir. İdare acentelerle anlaşıp, işçilere gemilerden yemek temin edebilir. Hattâ Hattâ bunun parasını bile verebilir. Zonguldak Kömür İşletmeleri, Sümerbank, Tekel ve bir çok hususî fabrikalar, işçilerine bedava yemek veriyorlar.. Haydi, parasız vermedi diyelim, bari ucuza temin etsin.

İşçiye bakmayan idare, kendi zarar eder. Bu, umumi bir kaidedir. Bizde İdare, Devlet Bakınız bir mesleden dolayı Devlet, nasıl bir zarara duçar olmuş:

İşittiğime göre, yükleme ve boşaltma işçilerinin gıda ve diğer beşeri ihtiyaçları düşünülmediği için sabahtan akşama kadar, ağır işte çalışan işçilerin karınları acıkıyor ve ecnebi gemilerin mutfaklarından attıkları süprüntüler arasında, yiyecek şeyler arıyorlarmış Ecnebi gemilerinde bu bizim için ne kadar kötü bir reklâm!.

Bu hal, benim çok yüreğime dokundu, yazmaktan bile utanıyorum. Yüzüm kızararak yazıyorum!.

Daha ilerisi de var: Yine işittiğime göre Japonya, bizim tuzların en büyük alıcısı iken, yine yükleme ve boşaltma işçilerinin helâ, el ve yüz yıkama meseleleri hiç düşünülmediğinden ve işçiler mecburen rastgele yere defi hacet ettiklerinden, Japonya, bizim şüpheli tuzları almaz olmuş!.

Bir dert daha var:

İİşçinin mesaisi, iş hacmine göre ayarlanmadığından, bu hususta bir tertip ve nizam yokmuş. Bazan çok iş oluyor işçi bulunmuyor, bazan de işçi boynu bükük iş bekliyor!... Şimd işsizlik ziamanı ve işsiz işçinin meyus hali insana çok dokunuyor.

Mektubu artık burada keseyim, çünkü daha yazsam, kalemimden hep böyle üzüntülü şeyler çıkacak.

Sendika, bu işlerle ciddiyetle meşgul oluyor ve bir çok işleri de başarıyor. Meselâ Cumhuriyet Bayramlarında işçilere verilmesi gereken gündelikleri istemiş ve bölge çalışma müdürünün himmetile muvaffak olmuş, 17,000 liralık haklarını almışlar.

Sendika ciddî, metodlu ve kanunî yollardan giderek çalışmayı şiar edinmiş olması da işin teselli verici tarafı.

Haberler:

Ankara Lokanta ve Otel işçileri sendikası üyelerinin kışlık kömürünü temin ediyor

Ankara (Hürbilek) — Bir kaç gün evvel lokanta ve otel işçileri sendikası bir nüshası Başbakanlık yoluyla İşletmeler bakanlığına, bir nüshası da Çalışma Bakanlığına iki dilekçe vererek sendika üyelerinin kışlık kömür istihkaklarının sendika yoluyla dağıtılmasını istemişlerdir.

Yapılan teşebbüs muvaffak olursa sendika, üyelerinin hakkı olan kömürleri toptan olarak hususî ardiyesinde saklıyacak ekserisi üyenin yersizlik veya parasızlık yüzünden alamadıkları kömürlerini kilo kilo satacaktır. Sendikanın bu faaliyetten kârısadece üye aded nin fazlalaşması ve üyelerin aidatlarının muntazam tahsili olacaktır.

—o—

Sendikalar Birliği Kongresi toplanıyor

İstanbul İşçi Sendikaları Birliği Tüzükte yeni bazı tadilât yapmak maksadiyle önümüzdeki ay içinde olaganüstü bir genel kurul toplantısı yapacaktır. Bu toplantıda bugünkü yönetim kurulunun istifası ile yeni seçimin yapılması da bahis mevzuudur.

—o—

"İşçi Sesi,, çıktı

Çukurova mensucat işçileri sendikası tarafından «İşçi Sesi» adıyal haftalık bir gazetenin çıkarılmaya başlandığını memnuniyetle haber aldık.

tarafından çıkarılan gazete sayısı

Haftanın yazısı

(S. 2. den devam)

Müdürlüğüne şikâyette bulunur. Vay sen misin bunu yapan!. Tahrikçi, âsi, müzevvir! Ve soluğu kapıda alır

Bu ne perhiz, bu ne lâhana turşusu? Şu işverene sorarız:

Maliye memurunun hatasına itiraz ederken, sana kimse (âsi, vatan haini, vergi kaçakçısı, millet düşmanı, mürteci, anarşist) diyor mu?

Senin yine maliyeden başka yollarla çıkardığın binlere mukabil, Maliyenin senden sehven fazla para alması haksızlık, idaresizlik, namussuzluk da; devletin işçiye bahşettiği iki liralık vergi muafiyetini gasbetmen dürüstlük mü?

İşçinin hakkını aramasına tahammül edemiyorsun da, şahsına yapıldığını zannettiğin haksızlıklara niçin isyan ediyorsun?

Hakka saygı göstermek, herkesin vazifesidir. Hakkını aramak da hiç kimseye yasak edilmemiştir.

Kendisini olduğu kadar memleketini ve milletini seven bir işveren, hakkını aramak üzere karşısına çıkan bir işçisine kem gözle bakmaz

Çünkü bu memleket, herşeye boyun eğen pısırık kimselerle değil, hakkını aramasını bilen medenî insanlarla yükselecektir.

S. SELEK

Amerikan işçisinin kültür meselesi

(S. 2 den devam)

Bu işçiler, çeşitli ticaret ve sanayile meşgul olan diğer bir çokları gibi, iki haftalık tatil devrelerini işbirlikleri, hükümet iş otoriteleri ve üniversite fakülteleri tarafından tesis edilen işçi enstütülerine devam etmek suretile geçirirler. Kurslar, şikâyet usullerini, taahhüt müzakerelernii, günün dünya hadiselerini ve iş tarihi ile ilgili mevzuları ihtiva etmektedir. İdare kısımlarında da işiçlere imâlat usulleri, fiyatlandırma meseleleri ve işçileri ilgilendirecek olaylar hakkında tedrisat yapılmaktadır.

Birlik enstütüleri ve iş okulları, enstütüler, birliklere mensup kimseler tarafından kurulur ve sadece azalarına elverişlidir. Bu gibi enstitüler, ekseriya birliği ve temsil ettiği sanayii ilgilendirecek mevzularla meşgul olurlar. Okullarda, Amerikan işçi Federasyonu (AFL); Sanayi Organizasyonları Kongresi (CIO) da dahil olmak üzere gerek organize işden ve gerekse organize edilmemiş işden öğrenci kabul etmektedirler. Diğer taraftan işçi hareketlerile yakından alâkadar olan kolej ve üniversite öğrencileri de bu gibi okullara devam etmektedirler.

Böyle bir öğrencu grubuna öğretim sağlamak hussunda alâkadar olan öğretmenlerin sayısı büyük bir liste halini almaktadır. Bir çok öğretmenler, işçi sınıflarını mükemmel bir öğrenci lâboratuarı olarak gözönünde tutmaktadırlar. Ancak, bunların teoriye istinad eden bilgi bakımından nisbeten daha az malûmata sahip bulundukları muhakkaktrı.

Bu okulların gayesi, işçilere; işçi ve vatandaş olarak mesuilyet ve ödevlerini öğretmektir.

Diğer taraftan okullarda lüzumlu iş meselelerinin halli bakımından ihtiyacı karşılayabilecek bir atölye de vardır. Okulun siyasetini tayin etmek hususunda, organize edilmiş işden ve üniversite mezunlarından bir direktörler heyeti mevucttur.

Meselâ bu okulların birine 20 şehirden öğrenci gelmektedir. Okula devam eden işçielrin yaşları vasati olarak 39 dur.

Gerek yaz okulları ve gerekse enstütüler, gayet iyi tasarlanmış eğlenceli programlar tertiplemektedirler.

Meselâ böyle bir enstütünün eğlence programı şöyledir:

Öğleden sonra golf, tenis, hendbol, softbol. Kampın civarında mükemmel bir göl vardır. Böylece, balık avı da temin edilmiştir.

Bir işçi için; öğretim, iskân ve iaşe dahil olmak üzere haftada 35 dolardır. Yani Türk parası ile 100 lira kadar tutar.

Bu yaz projeleri, iş öğretiminin ancak bir safhasını teşkil etmektedir. Halbuki bu gibi faaliyetler, Birleşik - Amerika'nın her tarafına dağılmış bulunmaktadır. Bu gibi faaliyetelr Birleşik - Amerika'nın iktisadı öğretilmekte ve gerek bir birlik reisi ve gerekse iş ve mesuliyetini idrâk ettirmek için teknk bir tâlim ve terbiyte usulü tatbik edilmektedir.

Tarsusta hastahane

(S. 1 den devam)

ramehmet hastahaneye bir röntgen makinesi teminini üzerine almıştır.

Hastahanenin kurulması yolundaki bu müsbet çalışma işçi muhitinde sevinç ve alaka ile karşılanmıştır.

Diğer taraftan Çukurova fabrikaları işçiler sendikası başkanı Mehmet Orun'dan aldığımız bir mektupta Dr. Cemal Kiper'e ve Rahmi Alp'a bu sahadaki çalışmarından dolayı teşekkür edilmektedir.

Bölge Çalışma Müdürlüğünden:

Müdürlüğümüz, Karaköy palastaki dairesinden Sururi mahallesinde Cumhuriyet Matbaası yanındaki Sultan Mekteb sokağında 5/7 numaralı binaya taşınmıştır. İlgililere bilgi sunulur.

sosyal emniyet ve sosyal sigortalar

(S. 2. den devam)

mek gibi esaslı yardım usulleri vazedilmiştir.

1601 de İngilterede neşredilen «Fakirlere yardım» kanunu ilk defa olarak şehirlerin bu sistematik yardımları yapabilmeelri için lüzumlu parayı temin maksadiyle bir nevi vergi tarh etmeğe müsaâde etmiştir ve böylece çok Hümanist bir zat olan Viles'in teklif ettiği usuller kanunlaşmak suretiyle birleşmiştir. İki asır evvel Danimarka ve İsviçre cemaatının fakirlere yardım hususunda adetleşen mesuliyetini sistemimize eyleyen aynı vaziyette bazı kanunlar da kabul edilmiştir.

Halen bir çok memleketlerde sosyal yardım hem halkın görenek ve geleneğine göre kanunî bir nizama tabi olmadan, hayır şeklinde ve hem de kanunlaşmış bazı esaslar dahilinde yapılmaktadır. Mamafih bir kıtada halen fakirlere yardım şeklini umumî bir mecburiyet altına almamış bir çok memleketler de mevcuttur.

Memleketimizde sosyal yardım halk tarafından geniş ölçüde sadaka, fitre, zekât kurban veya hususî yardım cemiyetleri resmî veya hususî işleri gibi vasıtalarla yapıldığı gibi, bazı kanunii ve nizami usullerle de Sağlık Sosyal Yardım Bakanlığı tarafından sağlanmaktadır.

Sosyal cemiyetin ikinci şekli olan sigortalar bazı memleketlerde ihtiyarî ve ekseri memleketlerde ise mecburidir. Diğer hususî ve ticari inkişafların çok inkişaf ettiği ve bazı sosyal tehlikelere karşı hususî garantilerin fazla sağlandığı memleketlerde, bu sosyal sigortalar ihtiyaridir. Fakat bunların adedi günden güne azalmak ve hemen ekseri memleketler mecburî sosyal sigorta usulüne doğru gitmektedir. Nasıl ki, herhangi bir sarii hastalık için aşı yapmak suretiyle Sağlık Bakanlığı halkı bu epiderimlere karşı korumakla mükellef ve bunu millî ve insanî bir vazife biliyorsa, ve keza nasıl ki millî Eğitim Bakanlığı ilk tahsili bütün vatandaşlara mecburî kılmakla büyük bir sosyal görev yapıyorsa, Çalışma Bakanlığı da sosyal sigortaları, işçi vatandaşların hal ve istikbalini otomatik olarak garanti etmek için mecburî kılacaktır. Korunmaya muhtaç olanları korumak vazifesi cemiyetin ve Hükümetindir.

Mecburî sosyal sigortalar, 1883 - 1889 arasında Bismark zamanında Almanya'da başladı. Muhtelif Avrupa, Birleşik ve Lâtin Amerika memleketlerinde bir çok safhalardan; istihalelerden geçmek suretiyle, bugün hemen bütün ileri ve demokrat milletlerde yerleşti ve kökleşti. Memleketimizde işçi vatandaşlar için tatbik edilmekte ve işliyecek olan sosyal sigorta kolları, Çalışma Bakanlığı'na bağlı idari ve malî bakımdan muhtar ve tüzel kişilikte bir Devlet Müessesesi olan işçi sigortaları kurumu tarafından yürütülmektedir. Bu kurum 16.7.1945 yılında kabul edilen 4792 sayılı kanunla teşekkül etmiştir.

Kurum şimdiye kadar 4772 sayılı «iş kazalariyle meslek hastalıkları ve analık sigortaları» kanunu'nun tatbiki ile mükellefti ve 3008 sayılı iş kanunu uygulandığı işyerlerinde çalışanların, yani o kanuna göre sigortalı sayılanların iş kazalarına uğradıkları veya meslek hastalığına düçar oldukları zaman yahut analık hallerinde esaslı yardımlarda bulunmakta ve bu yüzden malûl kalanlara «Malûliyet Tüzüğü» esaslarına göre gelir bağlanmakta ve bu gelir ölüm halinde sigortalının dul ve yetimlerin intikal etmektedir.

Tatbikata geçtiği ilk iki buçuk yıl içinde, yani 1949 yılı başına kadar 30 bine yakın iş kazası, 700 den fazla meslek hastalığı, 37 binden fazla doğum ve 400 kadar ölüm vakaları için 16.511.558 lira para sarfetmiş ve gelir bağlamıştır.

İhtiyarlık sigortası lüzumu da Büyük Millet Meclisinden çıkmış ve 1950 nisanında tatbik sahasına girmiş bulunacaktır. Bu kanun esaitibariyle ihtiyarlık risk'ine karşı işçileri korumakta ise de, onunla pek yakın ilgisi olan ölüm ve malûliyet riskleri de, kısmen karşılanmıştır. Bu kanunlar hiç bir suretle başka memleketlerin mevzuatını aynen taklid edilmek suretile tedvin edilmemiştir. Ancak Milletler arası mukavelelerle kabul edilen ve standart bir hale gelen prensipleri ile memleketimizin sosyal bünyesine en uygun gelen hadler alınmıştır.

İhtiyarlık sigortasında gelire hak kazanmak için kabul edilen 60 yaş beynelmilel standartların en aşağısıdır.

Ayrıca yıpranma payı ile bu yaş 54'e inebildiği gibi; 50 yaşından sonra çalışamıyacak durumda olanlar hekim raporiyle malûliyet gelirine hak kazanmaktadırlar. Keza 50 yaşından evvel çalışamıyanlara primleri toptan ödenmektedir. Evlenmek için ayrılan kadınlara ve sigortaya tâbi işyerlerine geç girdikleri için 60 yaşını doldurmıyanlara, bazı şartlar altında primleri iade edilmektedir.

Sigortalının 50 yaşından evvel ölümü halinde hak sahiplerine toptan ödeme yapıldığı gibi, 550 yaşından sonra ölenlerin dul ve yetimlerine de muayyen gelirler bağlanmaktadır.

Bğalanacak asgarî yardım yılda 400 liradır ki, günde 2 lira kazanan bir işçiye 1,5 lira gelir bağlanıyor demektir. Hizmet yıllarında ve yevmiyelerinin fazla oluşuna göre bu miktar çok artmaktadır.

İhtiyarlık sigortası kolu, sosyal sigortalar içinde en masraflısıdır. Hak sahipelrinin adedi gün geçtikçe artan, ölenlerine dul ve yetimlerine uzun devam eden gelirler bağlanıyor. Hemen her memlekette hissî veya politik esaslara dayanarak hazırlanan ihtiyarlık sigortası kolları daima iflâs etmiş ve fakat maku delrecede insanî ve daha ziyade fennî ve teknik esaslara dayanan sigorta kolları yaşamışlardır. Sosyal emniyetin sağlanması için bu kanunların yaşaması şarttır.

İşte hükümetimizin işçilerimiz için hazırladığı yeni ihtiyarlık Sigortası kanunu, bu vasıfta ve sosyal bünyemize normal insanî hislerle uydurulmuş teknik ve sağlam bir kanundur.

HÜRBİLEK
HAFTALIK GAZETE

Sahibi: İ. İ. S. Birliği

Yazı işlerini fiilen idare eden
SABAHATTİN SELEK

Dizildiği yer: M. SIRALAR matbaası — İstanbul

Basıldığı yer: DUYGU matbaası — İstanbul

Tekstil işçileri

(Baştarafı 1. de)

bugünkü ağır hayat şartlarının yükünü omuzlarında hisseden her işçi için değil üç gün belki bir saatın bile kıymetinin büyük olduğunu izah etmeğe lüzum yoktur.

Hasta muayenelerinde 39 derece ile doktora başvuran işçilere doktorun 3 gün istirahat vermesi üzerine işçinin (aman doktor bana istirahat verme yevmiye alamam halbuki bu ay çok borçluyum) şeklindeki yalvarmasını görmek cidden üzücü ve hatta feci bir manzara teşkil etmektedir. Bu gibi hallerin fabrikamızın doktorlarını dahi üzdüğünü müşahade eylemekteyiz.

Bu (3 gün) kaydının kaldırılması belki fabrika için maddi bir külfet teşkil edebilir. Fakat öbür taraftan az bir ücretle her biri bir ailenin geçim mesuliyetini taşıyan binlerce işçinin durumunun düşünülmesi, teklifimizin acil bir kararla neticeleneceği ümidini vermektedir.

2 — Yönetmeliğin 8. maddesine gelince:

Bu maddedeki hükme göre hastalık halinde işçinin fabrikadaki hizmet müddeti beş seneye kadar ise üç hafta, on seneye kadar ise 1,5 ay, on seneden yukarı ise 3 ay müddetle yarım yevmiye verilmesi icabetmektedir. Yine ayni madde deki bir kayde göre işletme ve fab rika müdürlüğü muvafakat ederse tam yevmiye verilebilir.

Bu maddenin ilk hükmü de bir çok işçinin mağduriyetini intaç etmektedir. Ve bu maddeyi kanuniye fabrikamızda en çok tatbik edilen bir hükümdür. Zatişleri istatistiklerine göre bu suretle yarım yevmiye alan işçilerin yüzde 65. ini beş seneye kadar kıdemi olanlar teşkil edebilmektedir

Hadiseyi bir misâlle izah edelim:

Beş sene bilfiil hizmeti olan bir işçinin iki ay işine devam edemiyecek şekilde raporlu hasta veya istirahatli olması halinde kendisine 21 yarım yevmiye verilmesi icabetmektedir. Bu işçinin saat ücreti vasati bir hesapla 40 kuruş olsa yevmiye 7,5 saat hesabile eline geçecek para miktarı 30 lira olacaktır ki günde 50 kuruş demektir. Bütün enerjisini fabrikadaki işine tahsis eden böyle bir işçinin yevmiye 50 kuruşla bir aile geçindirmesine imkân olmadığını yüksek takdirlerinize terkederiz.

Diğer taraftan bu şartlar altında istirahat zamanında normal kalorisini alamamış bulunan bir işçi işe avdet ettiği zaman tam randmanla çalışmak imkânına malik olamıyacaktır.

Nihayet böyle bir işçi eğer meslek hastası olarak tefrik edilmişse iş kanununun 13. cü maddesi gereğince 50 - 100 lira gibi cüz'i bir tazminat verilerek işinden çıkarılıyor. Artık bu aile cemiyet için faydalı olmaktan çıkmıştır. Bu suretle vatan bir evlâdını fabrikada emektar bir işçisini kayb etmiştir ki, bu hazin bir neticedir.

Bu sebeplerle meskur 8. ci maddeninin yeniden incelenerek arzedilen mahzurları bertaraf edecek şekilde tanzimini istirham ederiz.

3 — Yönetmeliğin 11. inci maddesine gelince:

Bu maddeye göre işçinni ailesi fabrikanın doktoruna meccanen meccanen muayene ettirir. Doktorun tavsiye edeceği ilaçlar fabrika eczahanesinde varsa bedeli bilahare işçinin ücretinden kesilmek üzere verilir. Fabrika eczahanesinde bu ilaç yoksa işçi aradığı ilacı hariçten tedarik etmek mecburiyetindedir.

Zaten dar bir bütce ile zorlukla geçinen bir işçi bu hal ile ay sonlarına yaklaşmış ise işçi bu ilacı almak için aybaşını beklemek mecburiyetindedir. Evde ailesi istiraptan kıvranmaktadır. Kendisi geceleri uykusuz gündüzleri makine başında ailesini düşünür. Velhasıl Devlete büyük bir yük teşkil etmiyecek olan ve bütün bu mahsurları bertaraf edecek olan bir hükmün maddeye derci halinde mesele kalmıyacaktır.

Lâstik ve Kavuçuk Sanayii İşçileri Sednikası Ana Tüzüğü

Madde 46 — Sendika, işinden haksız olarak çıkarılan işçiye yardım yapmayı en önemli işlerden biri olarak telâkki eder. İş Kanunu gereğince işçi hakkını korumakla görevli olup da vazifesini ifası sırasında işinden çıkarılmış olan işçi veya sendika mümessilleri dahili talimâtnamede miktar ve nevileri tâyin edilmiş olan bu yardımlardan ön plânda ve tercihan faydalanırlar.

Mâli hükümler:

Madde 47 — Sendikanın geliri üyelerden işbu tüzüğe ek talimatnâmeye göre ve yılda 120 lirayı egçmemek üzere alınacak aidat, bankada yatan paraların veya tahvillerin faizleri kooperatif ve müsamere gelirleri, sendikaya karşı sevgi gösteren hayırsever kimselerin ve makamların yapacağı bağışlar ve kanunlara göre gelir kaydolunabilecek diğer tahsilattan ibarettir. Her nevi tahsilat karşılığı sendikanın mühürü ve başkan veya vekilinin imzasını taşıyan dip koçanlı ve sıra numaralı makbuz verilmesi şarttır.

Madde 48 — Her nevi sarfiyat bütce dahilinde yapılır. Bütce harici yapılan sarfiyattan Yönetim Kurulu müştereken ve müteselsilen sorumludur.

Sendikanın Talimatnâmesi:

Madde 49 — İşbu tüzükte belirdüşen görevleri hakkıyla yapabilmek ve sendika teşkilat ve mensuplarının yetkilerini, görevlerini, çalışma yollarını ve kauçuk sanayii işçilerinin ve işçiliğinin hususi yetkilerin göz önünde tutan Yönetim kurulu asil ve Yedek üyeleri, Denetim Kurulu ve Haysiyet Divanı üyelerinin hep bir arada topalndığı bir meclisde görüşülür ve kabul edilir. Bu talimatnameden yeter sayıda bastırılarak sendika teşkilâtı mensuplarına verilir ve üyelerin tetkikine hazır bulundurulur. Sendika üyeleri bu talimatnâme hükümlerini aynen bu tüzükde yazılı hükümler gibi riayet etmek mecburiyetndediirler.

Madde 50 — Sendikanın kurucuları: Mehmet Tunalı, T. C. Ambalajcı, Ayvansaray, Ayvaz Efendi, cad. No: 1/2 Hayri Kantoğlu, T. C. Kalıpçı, Ayvansaray, Marul sokak No: 6. Hüseyin Mağara, T. C. Kesici, Alik Mustafapaşa mah. Ayvansaray Damlatoz No: 15. Apdurrahman Yavuz, T. C. kesici, Tahtakale, Şeyhislâm kapısı Develi oğlu yokuşu No: 14. Ahmet Saygı, T. C. hamurcu, Feriköy Paşa mah. Avukat cad. No: 173. Hamdi Erkan, T. C. tesviyeci, Sultanselim Tabakyu-

Darphane ve Damga Matbaası Işçileri Sendikası ana tüzüğü

Sayman görevleri:

Madde 35 — Sayman üye mevzuata uygun usullerle işbu tüzüğün ve yönetim kurulunun vermiş olduğu yetkilerle hesap işlerinin düşgün olerak yürümesine nezaret eder ve sendikaya ayrı bir muhasebeci tutuluncaya kadar bunları bizzat temin ile sarfiyatın bütçe dahilinde cereyanını sağlar. Aylık nizamlarla yıllık bir blançoların ve bütce tasarısının hazırlanması saymana aittir. Bunları yönetim kurulunun tetkik ve tasvibine arz eder. Bütün masraf emirleriyle her türlü ödenek makbuzlarını başkanla birlikte imza eder.

Veznedarın görevleri:

Madde 36 — Veznedar sendikaya ait tahsilatı takib ile 100 liradan fazla parayı sendika namına önceden yönetim kurulunca kararlaştırılmış milli bankalardan birine açılmış olan hesaba yatırır, saymanla beraber gelir ve giderin muntazaman defterlere kaydını takip ve temin eder. Bankadaki para başkan veya vekili, sayman ve veznedarın müşterek imzaları ile çekilir.

Yön tim kurulu:

Madde 37 — Yönetim Kurulunun bütün muamelâtını ve tahsilât ve sarfiyatın bütçeye uygun yapılıp yapılmadığını denetlemek üzere 14. üncü maddenin f. fıkrası gereğince Genel Kurul tarafından h çalışma yılı için üç kişilik bir denetim kurulu ile iki yedek seçilir. Denetçiler her zaman dosyalar, defterler, müsbit evrak ve dip koçanları üzerinde incelemeler yapmak ve ksaa mevcudunu saymak yetkisini haizdirler. Yönetim kurulu sayman, veznedar ve sendika memurları denetçilere her cihetten kolaylık göstermek ve istedikleri vesikaları, evrakı ve defterleri izhar etmekle mükelleftir.

Madde 38 — Denetim kurulu yaptığı murakabe ve incelemeler sırasında cemiyetin para muamelâtında yolsuzluk veya suiistimal gördüğü takdirde keyfiyeti yönetim kuruluna bildirir ve tahkikatı derinleştirmek üzere muamelâtında yolsuzluk görülen kimsenin muvakkaten işten uzaklaştırılmasını [illegible]ter. Yönetim kuruul buna muvafakat etmediği veya işten el çektirilen kimsenin suiistimali meydana çıktığı halde hakkında tahkikat

(Devamı gelecek sayıda)